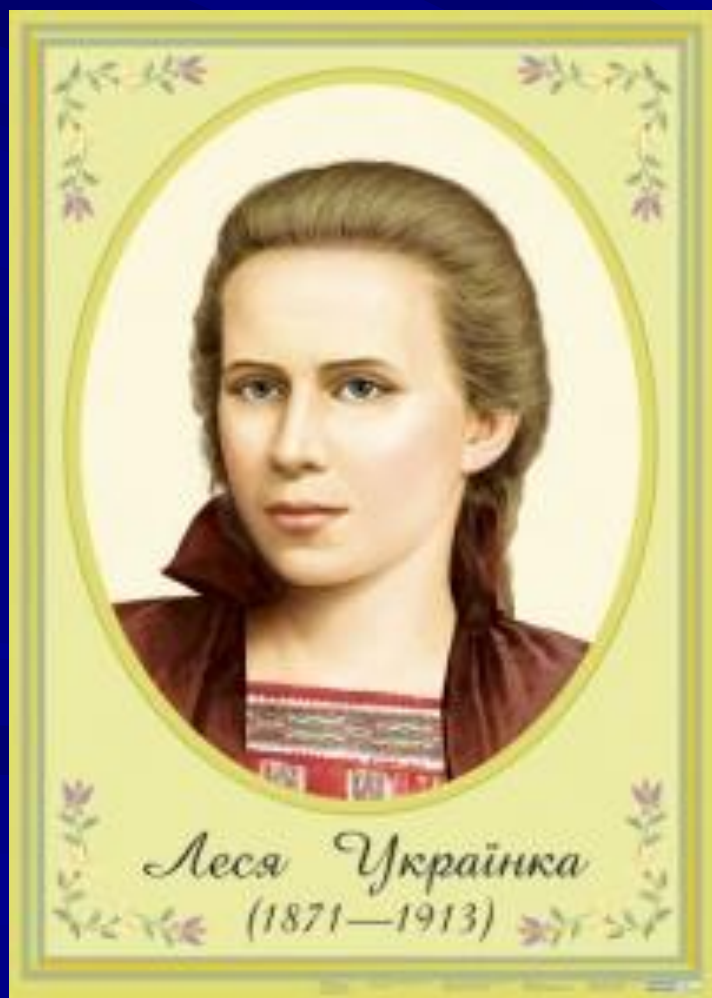


Життя і
творчість Лесі
Українки!



Учениці 10 класу:
Афанасієвської
Ксенії

- **Лéся Українка**
(справжнє ім'я
Ларі́са Петрівна
Кóсач-Кві́тка):
народилася 25
лютого 1871 року
на Новгороді-
Волинському



Походження

- *Мати, Ольга Петрівна Драгоманова-Косач — письменниця, яка творила під псевдонімом Олена Пчілка (її поезію й оповідання для дітей українською мовою добре знали в Україні), була активною учасницею жіночого руху, видавала альманах «Перший вінок». Батько, Петро Антонович Косач — високоосвічений поміщик, який дуже любив літературу і живопис. Дитячі роки пройшли на Волині: у Новгороді-Волинському (1871 — весна 1879), Луцьку, в селі Колодяжному, що під Ковелем.*
- *У будинку Косачів часто збиралися письменники, художники і музиканти, влаштовувалися вечори і домашні концерти. Дядько Лесі (так її називали у сім'ї і це домашнє ім'я стало літературним псевдонімом) — Михайло Драгоманов, був відомим ученим, громадським діячем, який перед еміграцією до Франції й Болгарії співпрацював із Іваном Франком. Йому належить одна з провідних ролей у формуванні племінниці згідно зі своїми соціалістичними переконаннями, ідеалами служіння батьківщині, які вона переросла, і допомагав їй як літературний критик і фольклорист.*

Батьки Лесі Українки



Петро Антонович Косач (1841—1909), батько Лесі Українки. Фото. 1860



Ольга Петрівна Драгоманова, в одруженні Косач (1849—1930), мати Лесі Українки, українська письменниця (літературний псевдонім Олена Пчілка). Фото. 1868

Брати і сестри поетеси



Микола Косач (1884—1937)



Людмила Косач (1888—1979)



Михайло Косач (1869—1903)



Ольга Косач (1877—1945)



Оксана Косач (1882—1975)

Дитинство

- *Леся Українка та її брат Михайло (в сім'ї їх називали спільним ім'ям — Мишелося) навчалися у приватних учителів. Рано (у 4 роки) навчилася читати. У січні 1876 року О. П. Косач з дітьми Михайлом і Ларисою приїхали до Києва, щоб попрощатися з М. П. Драгомановим перед його вимушеною еміграцією.*



- *Влітку того ж року О. П. Косач разом з Лесею та Михайлом відпочивають в селі Жабориці. Тут Лесея вперше почула розповіді матері про Мавку.*
- *...Видко було, що перебування в Жабориці зробило на Лесею дуже велике враження і дуже їй сподобалося: вона, бувало, раз у раз із втіхою згадує, що те або те чула чи бачила в Жабориці... Жаборицькі пісні, казки, різні повір'я, звичаї, купальські, жнив'яні і т. д. Лесея добре пам'ятала і часто згадувала...*

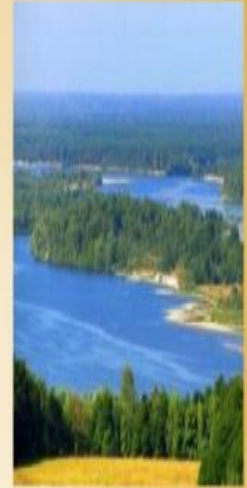
- У 1878 році батьки Лесі поїхали на Всесвітню виставку до Парижу, де зустрілися з Михайлом Драгомановим. У цей час доглядати дітей приїздить Олена Антонівна Косач, сестра Лесиноного батька. Дружба з «тіткою Єлею» залишила помітний слід в житті і творчості поетеси.
- 7 (19) листопада того ж року наказом міністерства внутрішніх справ П. А. Косача перевели на роботу до Луцька.



- У березні 1879 заарештовано Олену Антонівну Косач, тітку Лесі, за участь у замаху на шефа жандармів Дрентельна; пізніше її вислано в Олонецьку губернію, а 1881 р. заслано до Сибіру на 5 років (м. Ялutorовськ Тюменської обл., а потім у м. Тюмень) Дізнавшись про це, Леся в кінці 1879 або на початку 1880 року написала свою першу поезію — «Надія».

Надія

Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна:
Надія вернутись ще раз на Україну,
Поглянути ще раз на рідну країну,
Поглянути ще раз на синій Дніпро, –
Там жити чи вмерти, мені все одно
...



Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна.

Цей вірш Леся присвятила своїй тітці Олені, яку заслали в Сибір

Учитель Оприско Галина Михайлівна

- Влітку 1880 р. Олександра Антонівна Косач-Шимановська, тітка Лесі, з двома синами переїздить до Луцька, мешкає в родині Косачів. Причиною переїзду став арешт і заслання до Сибіру її чоловіка Бориса Шимановського. «Тітка Саша» — перша Лесина вчителька музики. До неї Леся зберігала все життя почуття великої вдячності.
- 18 січня під час святкування Водохреща Леся дуже застудилася, що надалі призвело до тяжкої хвороби.
- Цього ж року О. П. Косач повезла Михайла, Лесю, Ольгу до Києва для навчання під керівництвом приватних вчителів. Михайло й Леся почали вчитись за програмою чоловічої гімназії, там Леся бере уроки гри на фортепіано у дружини М. Лисенка — Ольги Олександрівни О'Коннор.
- На початку травня 1882 року Косачі переїзять в село Колодяжне, що відтоді стало їхнім постійним місцем проживання.
- А тим часом Леся з братом Михайлом живуть у Києві, вчать у приватних вчителів, зокрема вивчають грецьку і латинську мови.
- Влітку 1883 року Лесі діагностували туберкульозкісток, у жовтні цього ж року професор Олександр Рінек прооперував їй ліву руку, видалив кістки, уражені патологічним процесом. У грудні Леся повертається з Києва до Колодяжного, стан здоров'я поліпшується, з допомогою матері Леся вивчає французьку і німецьку мови.
- 10 червня 1882 року народилась сестра Оксана, с 2 вересня 1884 — брат Микола.

Юність

- Починаючи з 1884 року, Леся активно пише вірші («Конвалія», «Сафо», «Літо краснеє минуло» і ін.) і публікує їх у часописі «Зоря». Саме цього року з'явився псевдонім «Леся Українка».



- Деякий час Лариса навчалася в школі Олександра Мурашка в Києві. З цього періоду залишилась одна картина, намальована олійними фарбами. Пізніше Ларисі довелося здобувати освіту самостійно, в чому допомагала мати.
- Вона знала багато європейських мов, крім слов'янських: української, російської, польської, болгарської, також давньогрецьку та латинську, що свідчило про її високий інтелектуальний рівень. Олена Петрівна виховувала її як сильну людину, яка не мала права до надмірного виявлення своїх почуттів. Слід цієї «раїдеї» можна знайти в кожному творі «поодинокого мужчини». Про рівень її освіти може свідчити факт, що у 19-літньому віці написала для своїх сестер підручник «Стародавня історія східних народів» (надрукована в Катеринославі 1918). Українка багато перекладала Миколу Гоголя, Адама Міцкевича, Генріха Гейне, Віктора Гюґо, Гомера.



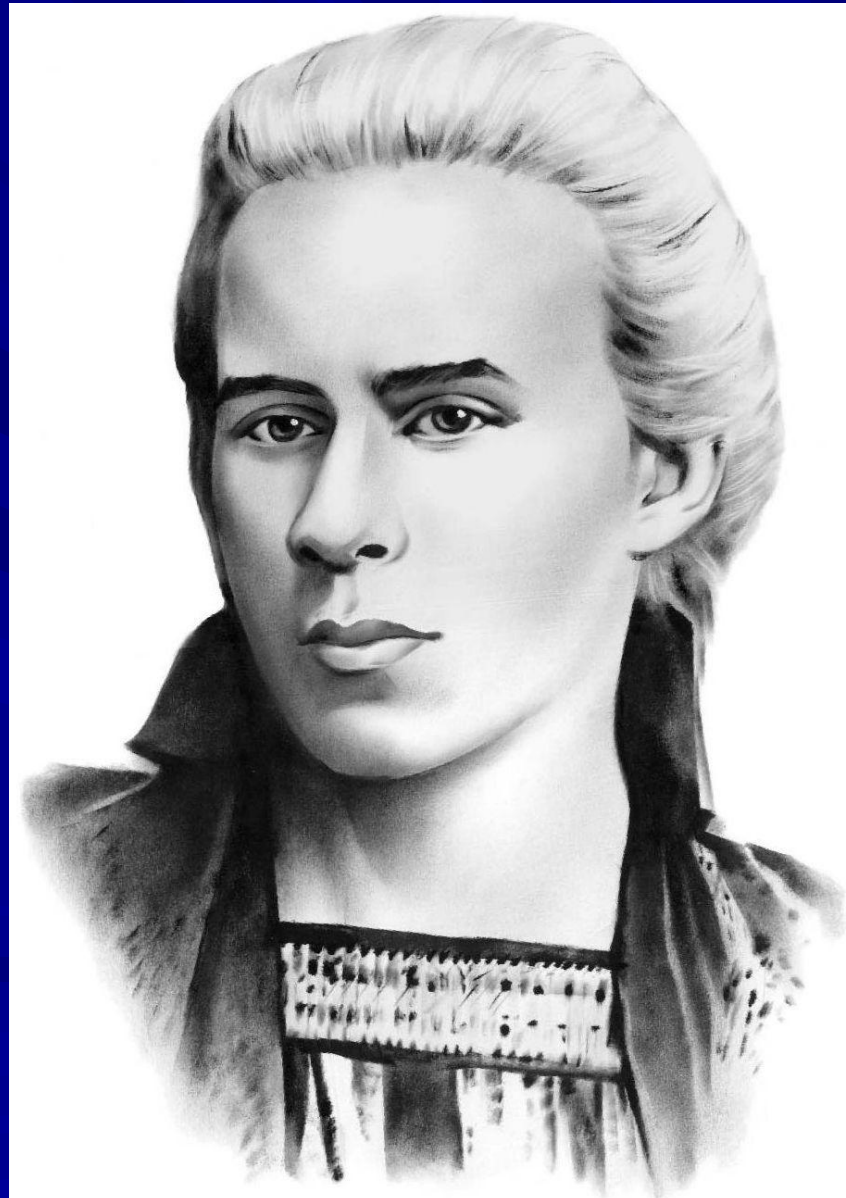
Зрілість

- *Побувавши 1891 в Галичині, а пізніше й на Буковині, Українка познайомилася з багатьма визначними діячами Західної України: Іваном Франком, Михайлом Павликом, Ольгою Кобилянською, Василем Стефаником, Осипом Маковеем, Наталією Кобринською. Основний зарис соціально-політичний світогляду Л. Косач сформувався після цілорічного (1894—1895) її перебування у її вуйка — Михайла Драгоманова в Софії і трагічної події, якою була для неї його смерть. У 1896—1898 рр. Леся Українка стає однією із співзасновників першої на Наддніпрянщині української соціалістичної організації.*
- *Історію кохання Лесі Українки часто розпочинають із Сергія Мержинського. Приязнь Лесі Українки і Ольги Кобилянської (збереглися листи Л. Косач) допомагає в розумінні Лесиною твору «Блакитна троянда» (1896).*
- *Вимушені потребою лікування подорожі до Німеччини, Австро-Угорщини, Італії, Єгипту, кількарізові перебування на Кавказі, Одещині, в Криму збагатили її враження та сприяли розширенню кругозору письменниці.*



Останні роки життя

- *На початку березня 1907 року Леся Українка переїжджає з Колодяжного до Києва. А в кінці березня разом з Климентом Квіткою здійснила поїздку до Криму, де, зокрема, побувала у Севастополі, Алупці та Ялті.*



- 7 сепня 1907р. Леся Українка та Климент Квітка офіційно оформили шлюб у церкві і оселились на вулиці Великій Підвальній (тепер вул.Ярославів вал), 32, кв. 11 у Києві. 21 серпня вони разом вирушили до Криму, де Климент Квітка одержав посаду в суді.



- У цей час Вона багато працює на літературній ниві. 5 травня 1907 написала драматичну поему «Айша та Мохаммед», 18 травня остаточно завершила поему «Кассандра», роботу над якою розпочала ще у 1903. 12 травня надіслала до альманаху «З неволі» (Влогда) драматичну поему «На руїнах». Видання призначалося для допомоги політичним засланням. У вересні було написано поезію «За горою блискавиці», продовжено роботу над творами «У пущі», «Руфін і Прісцілла».



- *Останні роки життя Лесі Косач-Квітки пройшли в подорожах на лікування до Єгипту й на Кавказ. Разом із чоловіком вона працювала над зібранням фольклору, інтенсивно опрацьовувала власні драми. На звістку про важкий стан Лариси Петрівни до Грузії приїхала її мати. То власне їй письменниця диктувала проекти своєї так і ненаписаної драми «На берегах Александрії»*
- *. Символічне значення її творчості можна прочитати в молитві дітей до Геліоса над манускриптами.*
- *Померла 1 серпня 1913 року в Сурамі у віці 42 років. Похована на Байковому кладовищі в Києві (надгробний пам'ятник — бронза, граніт; скульптор Г. Л. Петрашевич; встановлений у 1939 році). Могила Лесі Українки є національною пам'яткою.*



Прозова творчість

- Окреме місце в літературній спадщині Лесі Українки має мистецька проза. Перші оповідання із сільського життя («Така її доля», «Святий вечір», «Весняні співи») змістом і мовою пов'язані з народними піснями. У жанрі казки написані «Три перлини», «Чотири казки зеленого шуму», «Лелія», «Біда навчить», «Метелик». Гострим драматизмом відзначаються повісті «Жаль» і «Приязнь». Залишилася не закінченою передсмертна повість Українки «Екбаль Ганем», в якій вона хотіла змалювати психологію арабської жінки.